

Ostalo

Prof. dr. sc. Dražen Barković*

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA U BERLINU: ELEKTRONIČNO POSLOVANJE U ISTOČNOJ EUROPI

Nova ekonomija i E-poslovanje postaju nove natuknice u međunarodnoj ekonomiji. Očekivanja su u vezi s poslom koji bi se mogao obaviti preko Interneta ili Internetom velika i privlače razne investitore u ovo novo tržište koje neprekidno raste. To vodi do brze promjene u međunarodnoj ekonomiji. Vrijednost software-a i E-poslovanja kompanija koje su osnovane prije četiri-pet godina, danas je narasla na nevjerojatnu visinu. Neke su od njih preuzele kompanije koje su bile glavne u drugim sektorima.

Pored toga brzog rasta nameće se jedno pitanje samo po sebi: je li takav rast moguć u područjima kojima je dramatično neophodan ekonomski polet? Dobar je primjer indijska regija Bangalore u kojoj je uz pomoć poslovne zajednice i države stvorena infrastruktura koja je pomogla brzi početak Interneta i takav rast E-poslovanja. Za Europu se to pitanje svodi na to hoće li E-poslovanje postati čimbenik brzog rasta u Istočnoj Europi; naime u Istočnoj Srednjoj Europi kako se u terminima organizatora vodi jedan dio Europe. Da bi se bacio bolji pogled na tu problematiku i da bi se dublje raspravilo o mogućim pristupima poslovnim i političkim strategijama, istraživački institut DGAP (Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik) organizirao je u Berlinu međunarodnu konferenciju 3. i 4. travnja 2000. godine pod nazivom "E-poslovanje u Istočnoj Europi". Sudionici su te konferencije bili članovi njemačke političke i ekonomske zajednice, predstavnici Europske zajednice te mnogih zemalja: Nizozemske, Estonije, Latvije, Litve, Poljske, Češke, Slovačke, Slovenije, Mađarske, Rumunjske, Bugarske, Hrvatske, Makedonije i Albanije.

Konferencija je počela pozivom njemačkog državnog sekretara Sigemara Mosdorfa zemljama Istočne Srednje Europe da iskoriste mogućnosti koje im se pružaju u uvjetima globalizacije na polju E-poslovanja. Zato su potrebni odlučni koraci odgovornih političara u tim zemljama i EZ-u kako bi se promovirala svaka senzibilna inicijativa koja bi omogućila ekonomski rast u tim zemljama, a koji im je tako neophodan.

Jörg Wenzel, voditelj Informatičkog društva europske komisije, dao je pregled sadašnjeg stanja E-poslovanja u Istočnoj Srednjoj Europi. Dok su zamjetni zanimljivi trendovi veće penetracije Interneta u cijelom društvu, posebno na polju poslovanja, mnogo je nedostataka na polju infrastrukture koji će se morati poboljšati. Posebno se to

* redoviti profesor, Ekonomski fakultet u Osijeku

odnosi na raspoložive telefonske linije i digitalne komunikacijske linije. Naglašena je činjenica da je rezultat u terminu liberalizacije telekomunikacija posve različit; dvije zemlje imaju gotovo potpunu liberalizaciji tržišta, dok druge dosta zaostaju za glavnim liberalizacijskim koracima.

Slijedeća se sekcija bavila problemima perspektive E-poslovanja u polju relacije "business-to-business". U glavnom je uvodu Gert E. iz Bielefelda predstavio opći instrumentarij za "business-to-business" na području trgovine koji bi se mogao primijeniti u zemljama Istočne Srednje Europe. Polazeći od činjenice da Sjeverna Europa i Amerika preko velikih kompanija već dijele mnoga tržišta, on preporučuje kompanijama u Istočnoj Srednjoj Europi da žarište svojih aktivnosti smjeste na dva područja: da podupru marketinške napore svojih kompanija na Internetu i da koriste Internet kao sredstvo komunikacija između različitih kompanija ili između različitih grana kompanija u Istočnoj Srednjoj Europi.

Jedna se druga sekcija bavila problemima E-poslovanja na polju relacije "business-to-customer" Thomas Gessner iz konzultantske kompanije iz Münchena iznio je neka iskustva o relaciji "business-to-customer" u Zapadnoj Europi. On se ograničio na praktične savjete koji proizlaze iz iskustava E-poslovanja kompanija u Zapadnoj Europi i koji su imali izvrsne uspjehe.

Vrlo zanimljiv bio je govor dr. Anselma Gorresa, izvršnog direktora kompanije Zetmanager iz Münchena "Evolucija Interneta: od mutacije do selekcije?". Njegov je temeljni argument da je Internet trenutno u fazi divljeg i nekontroliranog rasta i da će se iscrpiti nakon nekog vremena. On predviđa smanjenje aktivnosti interneta i aktivnosti elektroničnog poslovanja. Pozornost je posvećena i pravnim aspektima sigurnosti, etičnosti, intelektualnom vlasništvu i drugim pravnim problemima. O tome je

govorio dr. Andreas Mitrasak iz Brüssela, istaknuvši pravne probleme koji su trenutno prepreka aktivnostima E-poslovanja u Zapadnoj Europi i drugim dijelovima svijeta, posebno zbog nedostatka pravne regulative. On se osvrnuo na aktivnosti Europske komisije u pripremanju pravila za E-poslovanje. Budući da će se ta pravila odnositi i na države koje su kandidati za EZ-u, važno je da se taj razvoj raspravi u grupama. Isti naglasak stavio je Wladimir Gutowski iz EZ Komisije iz Brüssela koji je govorio o ulozi EZ u promicanju E-poslovanja u Istočnoj Srednjoj Europi. Predstavio je različite aspekte Europske zajednice koje su važne za daljnji razvoj E-poslovanja u Istočnoj Srednjoj Europi.

Konferencija je završila pregledom tehničkih i općih političkih vidika za E-poslovanje u Istočnoj Srednjoj Europi. Reinhard Stransfeld iz Tehnološkog centra za informacije Berlin govorio je o strategijskim preorijentacijama u srednjim internetskim ustanovama. On se bavio pitanjem kako i kako brzo će Internet doći u sljedećem periodu do privatnog potrošača a i do poslovnog potrošača u Istočnoj Srednjoj Europi.

Završna panel rasprava koju su vodili prof. Sergiu Iliescu iz Nacionalne agencije za komunikaciju i informatiku u Bukureštu, mr. Petr Koubsky novinar iz Praga i Frank Witte iz Berlina, izrazila je nekoliko stavova o daljnjem napredovanju E-poslovanja. Veliki se broj sudionika složio da će stvaranje infrastrukture potrebne da se Internet dovede do potrošača i kompanija biti glavni zadatak u narednim godinama. Liberalizacija telekomunikacijskog tržišta istaknuta je kao jedan od najvažnijih elemenata svake strategije E-poslovanja u Istočnoj Srednjoj Europi. Opća suglasnost vrijedi i za nove ideje i svaki novi koncept koji je potreban da se pronade tržišna niša za kompanije u Istočnoj Srednjoj Europi, a koje rade na polju E-poslovanja.

Za izvanrednu organizaciju zaslužan je dr. Joachim Krause (DGAP) sa suradnicima.